

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Hieronymi Dandini Cæsenatis E Societate Iesv De Corpore
Animato Lib. VII.**

Dandini, Girolamo

Parisiis, 1611

XXV. De aspera arteria

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95641](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95641)

tricuspidales appellant, quod triangulari cuspidi similes sunt. Totidem ad arterialem venam, intus foras spectantes, intus aperta foris clausa; at non communi affixa circulo, sed separatum, ac propter semicirculi aut literæ græcæ Σ figuram *σπυροειδής* dicta. Tres item ad arteriam magnam & modo & nomine similes. Ac demum duæ ad venalem arteriam foris intus spectantes; quarum figura nunquam fuit satis cognita. Membranulas hæcæ medici & anatomici propterea portas, valvulas, ostiolavè appellant; quod eorum vsum esse arbitrentur vasorum officia claudere, nè quod intromissum fuerit in cor, per eadem refluat vasa; aut quod è corde effusum, in illud ipsum redeat. Itaque dilatato corde omnes illas aiunt extendi, trifurcâque multas rimas facere, & sigmoidas vasorum suorum officia claudere. Contrâ compresso contrahi omnes, atque trifurcarum rimas claudi, sigmoidasque corrugatas efficere fissuras, per quas egreditur sanguis. Hæc illi ratiocinantur.

At mihi quidem certè nunquam persuadebunt: nec adducar, vt credam tam insipienter operari naturam, vt ibi adhibeat instrumenta, vbi nulla sit eorum necessitas. Egressus sanguinis ex dextro sinu timendus non est: tum quod alius semper atque alius ex Caua accedit vena, qui egressum illius prohibeat: tum quod non mouetur sanguis, nisi attractus à membris, quæ alimento indigent: atrahitur autem, non is qui corde, sed qui vena Caua, quæ alimenti & sanguinis distribuendi, instrumentum est continetur. Hæc enim tota semper est sanguine plena; qui & atrahatur à membris & attractum aut egressum eius, qui est in corde, impediatur. Neque magis verendum fuerit, nè spiritus ex sinistro sinu egressus ad illum remeet. Quid enim est, quod illum ad cor repellat cogatque redire? Neque spiritus aliam ob causam prodiit ex corde atque per venas funditur: nisi quia, compresso corde pellitur. Cum igitur pellatur semper, nec repellatur ab vilo, quid reditum vereamur? Immo verò si vera esset Medicorum sententia: non parùm ab illis valvulis ostium claudentibus retardaretur illius diffusio spiritus, qui corpori vniuerso in primis est necessarius. Præterea vt spiritus ille tenuissimus est iamque septi medij crassitudinem ac duritiem superauit; sic facilius multò tentes illas valvulas pluribusque rimis distinctas superaret, si ad suum principium remeare tentaret. Et sanguis, quem arterialis vena ad pulmonum nutritionem transmittit, sanè ad cor, etiam si maximè vellet, remeare non posset: fugunt enim trahuntque pulmones: & tamen adiunt ad illius venæ officium valvulæ. Denique vt cordis compressio aperit officia contentumque humorem effundit, ita dilatatio aperta officia claudit, reditumque si opus esset, melius multò, quam illæ valvule prohiberet. Nò igitur valvulas, portas, ostiavè dixero membranas illas esse; Verùm tum ad inuandum cordis motum simul cum carneis fibris (neruæ namque sunt: tum ad firmitatem appositas: tum officiorum, quam) ob causam imbecillioribus vasis non simplices hæc additæ sunt membranae, sed membranae integer appositus est circulus, qui velut corona pulchrè incumbens officium roboraret, atque ex eo ceteri radijs, pendent membranulæ. Tum totus cordis; ne perenni motu pateretur nimium ac dissolueretur. Perpetuò siquidem dilatatum suscipit sanguinem à vena

A Caua & per arteriam venalem admittit inspiratum aërem, quo refrigeretur. Compressum autem effundit spiritum per arteriam magnam, aëremque ac fumidos halitus per arteriam venalem repellit.

Itaque partim Aristotelis, partim Medicorum sententiam probamus. Aristoteli assentimur; dum eas membranas propter motum appositas fuisse voluit: non item, dum eas neruorum principia esse credit. Neque enim is motus indiget neruis, quem idem ipse Philosophus naturalem, non animalem ac voluntarium esse cognouit. Medicis autem dum non neruos, sed membranas esse voluit: non autem, dum officiorum valvulas aut portas esse adijciunt.

DE ASPERA ARTERIA.

CAPVT XXV.

COrdi pulmones incumbunt omni ex parte amplectuntur: nec aliud, quam illius refrigerationem spectant. Propterea namque pisces qui branchijs refrigerantur, pulmones non habent: neque hi nisi calidioribus animalibus insunt; quæ nimirum aëre suscepto atque ad pulmones cordi circumfusus deducto ac reducto, inspirato & respirato refrigerantur, vt interior ille focus conseruetur. Itaque duo sunt huic actioni instrumenta dicata. Alterum deducit aërem ac reductit. Alterum suscipit ac reddit. Deducit ac reductit aspera arteria, suscipiunt & reddunt pulmones. Aspera igitur arteria instar est fistulæ & canalis, quo aëre ore naribusque susceptus ad pulmones transmittatur indeque deducatur. *Artemis* absolute in 7. epidem. appellauit Hippocrates: sed Galenus & posteri *regalis* id est, asperam addiderunt. Arteria dicitur, non substantia, sed vsu; vt & venalis arteria. Non enim arteriarum substantia constat: sed cartilaginea tota est, tum vt aëri semper pateat; tum vt est in 3. libro de partibus cap. 3. quia non solum est spirandi causa, sed etiam vocis: quod autem sonat, læue ac solidum esse oportet. Non est tamen vna & simplex cartilago, sed pluribus orbibus seu anulis cartilagineis admirabili arte industriæque nature copulatis constat: quo tum robustior ac patentior esset, tum aptissimum formandæ vocis instrumentum, quippe inter durum & molle mediam quasi naturam habet cartilago. At nec integri orbis sunt, sed semioribus paulo maiores; posteriorique parte, qua oesophago incumbit arteria, intermissa cartilagineis duritie, mollior ac cedens membrana substantia accedit: vt & benignus oesophagi contactus sit, itaque dum ingeritur durior cibus cedente arteria turgere atque attolli possit: præsertim, cum ex illa parte nullum arteriæ periculum maius immineret. Membraneis item vinculis orbis anulivè vicissim iunguntur. Quare, tum ob inæqualitatem, tum ob cartilagineæ asperitatem dicta est aspera; cum læues planè sint arteriæ cætera.

Et in mutis quidem, quæ ad respirationem solam, non ad loquutionem hoc vsura erant instrumento, satis fuerunt membranae simplices: at in vocali homine tenuissimi quoque facti sunt musculi similes ferè intercostalibus seseque intersecantes, quibus tum contraheretur tum dilataretur, tum

Artemis

Cum aspera arteria dicitur

Substantia

Arteria musculari

breuior, tum longior arteria fieret: ut formandæ vocis necessitas postulabat.

Tunica.

Duplici demum conuectitur tunica: exteriori vna, quæ tenuior est à succingente suppeditata altera interior paulo crassior, ab ore, lingua, palatoque deducta; nè facile à cerebri defluctionibus pateretur, moderatèque sicca, ut vox magis esset sonora. Nimio namque humore hebetatur & obraucefcit; & siccitate maior acuta nimis & clangosa efficitur.

Larynx.

Cæterum arteriæ huius caput lingue radici proximè *λάρυγξ* vocatur per quam primum ingreditur aër, præcipuèque formandæ vocis instrumentum existit. Tribus constat cartilaginibus. Quæ exterior apparet, omnium maxima est; quàm à scuti à fabre facti & in medio quidem prominentis, lateribus verò ad posteriora extorsum deducti figura *θυρεοειδῆ* seu *θυροειδῆ*, hoc est, scutiformem vocant. Altera interior innominata creditur sed ab anuli orbis vè forma anularis aut si maus orbicularis dici potest. Hæc minor est: tumque apertam arteriam tenet, tum cæterarum cartilagineum ac totius laryngis basis existit. Posteriori tamen sede, qua etiam cartilagineum tertiam fulcipit *ἀφύρτυπτο* & *ἀφύρτυπτο* dictam, quod vasculi figuram referat, quo manibus aquam infundimus, latior est. Duabus cartilaginibus coagmentatur: quam ob causam quatuor aliqui cartilagineas memorant.

Laryngis musculi.

His ad formandam vocem eleuandis ac deprimendis, dilatandis & contrahendis musculi plures fuere appoliti. Bini enim à superiore & interiore sterni regione orti scutiformis partem inferiorem petunt, eamque deorsum trahunt. Toridem ab extremitatibus ossis, quod ad linguæ radicem residet, & ob formam litteræ *ο* *ὀστέος* & *ἀφύρτυπτο* dicitur profecti sursum, eleuant. Præter hos intra ipsas cartilagineas perexigui decem aut duodecim numerantur, qui laryngis proprii vocantur, cartilagineisque tum vicissim connectunt, tum dilatant & contrahunt. Omnes à recurrente accipiunt neruulos: & ideò recurrente intercepto aut secto sine voce illicò redditur animal, quod laryngis musculi priuentur motu. Ad sunt & duo musculi ab extremis lateribus scutiformis ad œsophagi posteriora pertinentes: quos qui inter laryngis musculos numerarunt, ut eam ad posteriora trahant; non animaduertunt illos ad œsophagum potius, quàm ad laryngem pertinere. Primum siquidem mouens firmius esse oportet & validius eo, quod mouetur: propterea musculi mouentes ossibus ferè inseruntur: larynxque cartilaginea firmior multò est, quàm membraneus œsophagus: quare larynx potius ad se trahet œsophagum, quàm eòtrà laryngem œsophagus. Trahit autem larynx & ad se comprimit œsophagum, ut ciborum deglutionem viuet promoueatque.

Cibiglossis.

Laryngis cauitates.

Porro in interiori laryngis regione suprema vtrinque membrana cauitates quasdam & quasi cauernulas facit, quæ susceptum aërem collidentes frangentesque præcipuum vocis simul cum epiglottide illiusque rimis instrumentum esse existimantur.

Epiglottis.

Superiorem namque laryngis partem atque introitum corpus aliud cartilagineum custodit, præclarum illius operculum: quod si quartam laryngis cartilagineam nominaueris, nihil morabor. A superiori & interiori scuti formis regione attollit sese gibbum, quæ palatum respicit; cauumque, quæ

laryngem; & suprema parte acutum. Hæderæ folio simile dixit in 4. libro de morbis Hippocrates. *ἐπιγλωττίς* passim ob lingue similitudinem appellatur. Eminent semper statque erectum, dum respiramus, ut aëri semper pateat aditus. At dum cibum aut potum deglutimus, tum ipso deglutionis ad posteriora motu, tum maximè alimenti pondere ita deprimitur, ut laryngis ostium claudatur; factoque ponte ad œsophagum, qui post arteriam asperam latet, deuoluantur cibus & potus descendantque ad ventr. Itaque interiori parte minus, quàm exteriori, durum est; multèque minus superiori, quàm inferiori; ut benignior ac suauior œsophagi contactus sit. An potus per arteriam descendat ca. 27. Quàm accuratè claudatur laryngis ostiù, inter veteres video disputatù. Plato siquidem in Timæo cibo tantum solido & sicco, non humido & fluido potui occludi; atq. illum quidem per œsophagum ad ventrem, hinc verò per arteriam ad pulmones descendere voluit. Quod pluribus quoque alijs placuisse in quæst. 1. lib. 7. conuualium Plutarchus & Macrobius lib. 7. sat. cap. 15. & Cælius Rodiginus cap. 52. lib. 1. 4. antiquarum lectionum significant. Sed & Hippocratis inter alios fuisse sententiam scripsit in contradictionibus Stoicis idem Plutarchus. Deceptus opinor libello de corde, qui nùm sit germanus Hippocratis, dubitatur.

Dicerem risu hanc excipiendam esse sententiam, nisi prohibuisset Galenus in 8. libro de Hippocratis & Platonis decretis, & tanti fecisset Hippocrates ut multis argumentis confutandam duxerit in 4. de morbis libro. Si enim pulmones caui non essent, sed corpore aliquo pleni, non respiraret homo, nec vocem ederet. Cibus siccus in ventre absque potus liquore non coqueretur. Medicamenta quoque potata ad pulmones descenderent; quæ tamen alium tum infernè tum supernè purgant. Esti in pulmones defluerent, tenerum nimium corpus exulcerarent, aut certè turbulento motu vehementer læderent: quippè vel sola ex capite defluens pituita breui tempore exulcerat. Qui vino replentur nigro, excrementa ijs existunt nigra: & si alium aut olidum quidpiam comedunt, vrinam eo odore reddunt. Si vel modicum quidpiam pituitæ in arteriam defluerit, multa & fortis oboritur tussis; quid si copiosus descenderet potus? Esti pueris lac ad pulmones tenderet, quo modo eos nutriet? Denique arteriæ ostium claudit epiglottis, superquam potius quæ ac cibus ad posteriorem meatum transeunt. Hæc Hippocratis argumenta fuere. Pauciora, sed non minus necessaria, Philosophus habet in cap. 3. lib. 9. de partibus animalium. Si quid, inquit, cibi aut potus in arteriam dilabitur, strangulationes, tormina, & tussis grauissima incitantur. Neque meatus vilis de pulmone ad ventrem pertinet, sicut ex ore ad gulam tendere cernimus. Quinetiam per vomitù vadè nam humor remeet incertù non est, Ad hæc humorem non continuò in vesicam, sed prius in ventrem, certum est. Excrementa enim alui tingi videntur fæce vini atri. Vulnere etiam ventris sæpè hoc idem patefactum est.

Hæc tamen non videntur obitare, quo minus per epiglottidis rimas aliqua potius portiuncula in arteriam humectandam illabi queat. Nam & glandulæ ad laryngis latera posite propterea sunt, ut subditas illas partes humore suo irrigent.

Contentis